

STÓRUR TØRVUR Á

– Tað hevði verið ótrúliga áhugavert, týðandi og er átrokandi, at tað verður granskað í Føroyum og í føroyskum tølum, sigur Durita Tausen.

DANJAL AV RANA

Hví eru føroyingar minni raktir enn grannalondini? Er tað okkurt í genum okkara? Er tað okkurt í matinum? Ella er tað kanska galið við tølunum? Sum nevnt áður, so kunnu vit vænta, at tilburðirnir av bróstkrabba fara at vaksa komandi árin, nú skipað screening verður sett í verk. Var tað okkurt líknandi sum hendi í 2003, tá talið av nýggjum tilburðum av prostatakrabba økti so nógv? Vóru tað bráðliga fleiri, ið fingi prostatakrabba, ella var tað ein økt tilvitan, sum gjørdi, at fleiri lótu seg kanna?

Enn eru nógvir ósvaraðir spurningar, men fyri fleiri av teimum eru svar at finna. Men sum Biblian sigur, so eru tað tey, sum leita, sum finna.

Eitt av endamálunum hjá Krabbameinsfelagnum er at veita stuðul til gransking á økinum. Partur av gávuni frá Team Rynkeby eru markaðir til gransking, somuleiðis partur av inntøkuni í stuðulavtaluni millum Krabbameinsfelagið og spyr.fo, sum letur felagnum fýra krónur fyri hvørt svar, tey fáa í sínum spurnarkanningum.

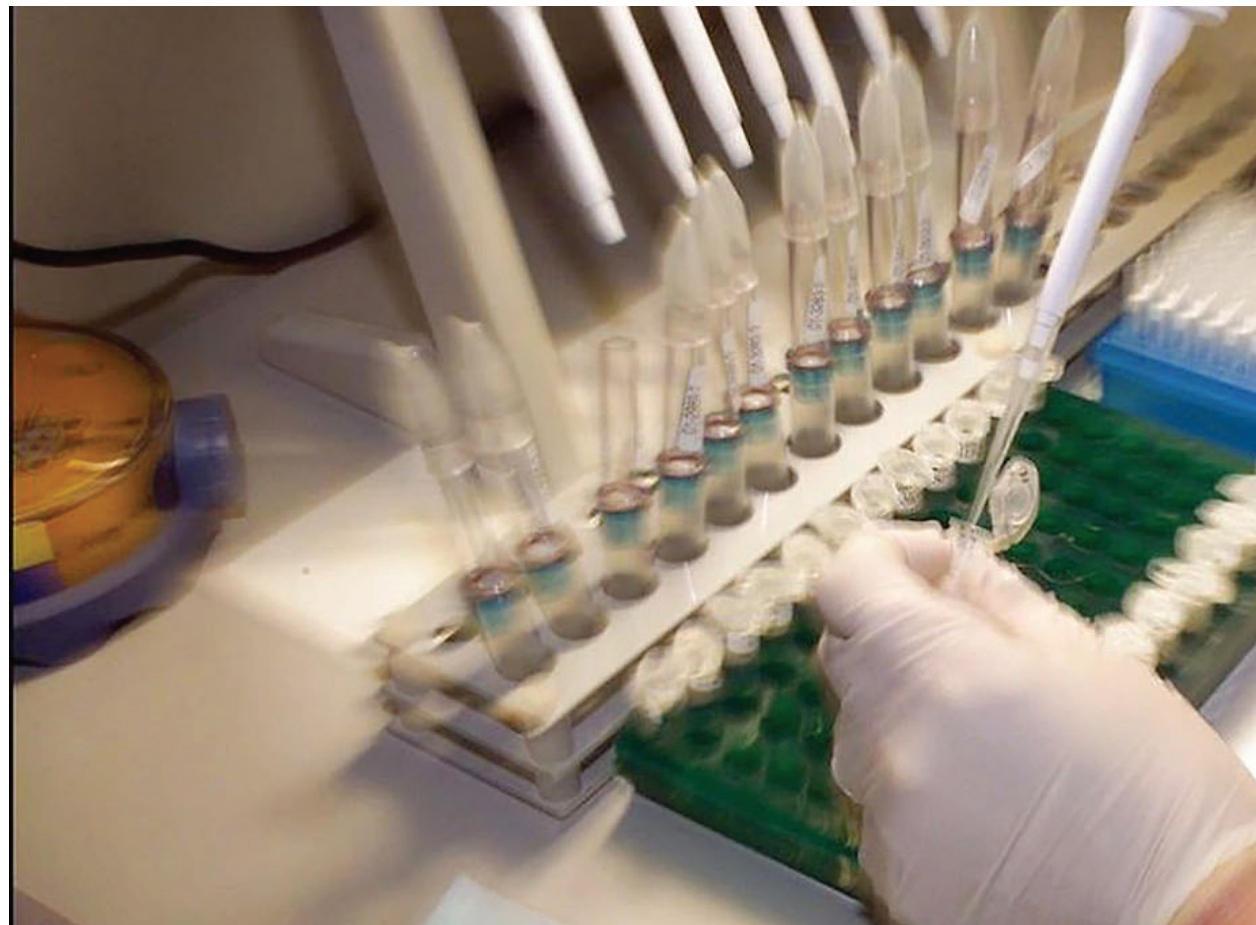
Umframt hetta er gjørligt at søkja um pengar frá øðrum føroyskum og útlendskum grunnum.

Durita Tausen eftirlýsir, at meiri gransking verður gjørd um krabbamein í Føroyum.

– Sjálvandi hevði tað verið ótrúligt, um føroyskir granskarar høvdu loyst krabbameinsgátuna og funnið lekidómin, men soleiðis verður neyvan. Eg trúgvi tó, at tað kundi gjørt stóran mun, fyrst her í Føroyum, men eisini aðrastaðni, um granskarar kundi hugt eftir krabbameinssjúkuni í Føroyum. Tað er millum annað við hesum í huga, at vit ynskja, at góð og fullfiggjað hagtøl eru yvir krabbameinssjúk í Føroyum, sigur hon.

Granskarar kunnu tí søkja um stuðul frá Krabbameinsfelagnum og úr Sjúkrakassagrunninum, sum Granskingarráðið umsitir. Har eru hjartasjúkur og krabbameinssjúkur bólkaðar í høvuðsøki 2, og júst nú eru tvær milliónir krónur tøk at søkja um í stuðul til granskingarverkætlanir innan hesi øki.

Ein orsök til, at føroyingar eru minni raktir av krabbameini kann eisini vera, at vit hava eitt annarleiðis kosthold enn í grannalondunum. Men samstundis sum kost-

holdið broytist, hækka talið av krabbatilburðum eisini. Durita Tausen torir tó ikki at siga, um nakað beinleiðis samband er millum hetta, men viðmerkir, at hetta hevði verið eitt gott evni hjá onkrum at granska nærri.

Hagtølini eru fyrsta stigið

Meðan vit fáa eitt alsamt betri hagtalsgrundarlag um krabbamein og krabbameinssjúk í Føroyum, so vita vit alt ov lítið um, hví tølini síggja út, sum tey gera. Í sær sjálvum siga hagtølini ikki hví, støðan er sum hon er, men tað kann granskingin gera.

– Tað hevði verið ótrúliga áhugavert, týðandi og er átrokandi, at tað verður granskað í Føroyum og í føroyskum tølum. Eg haldi vit merkja, at vit eru um at bliva búgvín at fara undir tað. Men tað krevur, at vit hava fólk, sum hava útbúgvingina og hugin at granska á økinum. Vit eru ein ung akademisk tjóð, og tí eru ikki so nógvir granskarar enn, men eg haldi teir eru um at koma, sigur Durita Tausen.

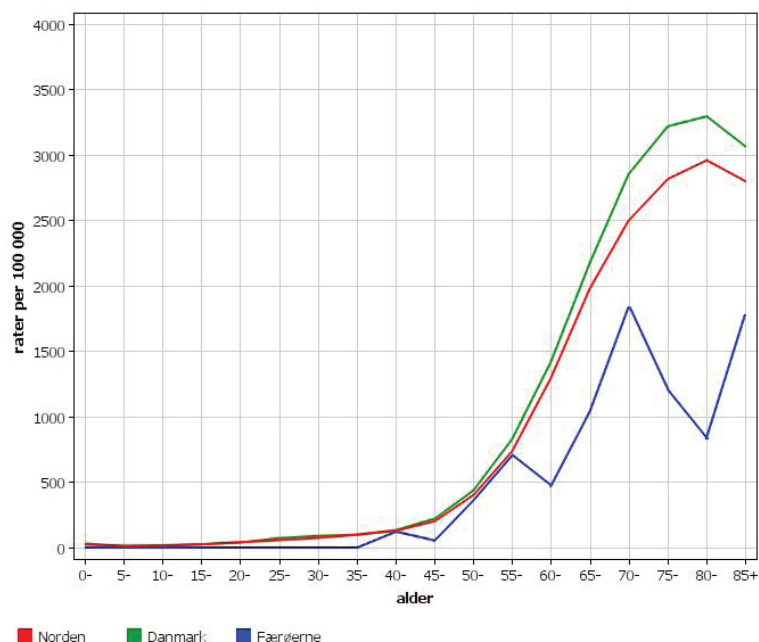
Av tí at tað ikki er granska nakað serligt enn, so leggur Krabbameinsfelagið ikki føringar fyri, hvørjum granskast skal í. Durita

Tausen sigur tó, at royndirnar frá útlandum vísa, at tað eru ávís sløg av krabba, sum eru betri umtøkt at granska í og sum tað er lættari at fáa figging til. Krabbameinsfelagið kundi tó hugsað sær, at granskingin í Føroyum tók stóði í føroysku tølunum.

– Vit hava ikki givið nógv enn, men vit hava heldur ikki fingið nógvir umsóknir, sigur Durita Tausen.

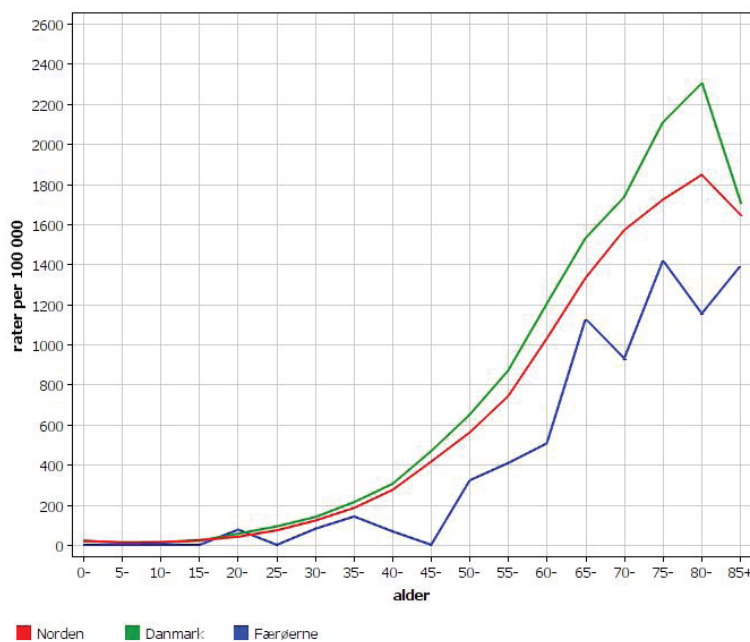
Incidens (2014)

Alle kræftformer undtagen anden hud: Mænd

Incidens (2014)

Alle kræftformer undtagen anden hud: Kvinder

Hesir grafarnir vísa, hvussu nógvir nýggir tilburðir av krabbamein eru um árið í ymisku norðurlendsku londunum. Tølini eru umroknað til nýggir tilburðir fyri hvørjar 100.000 íbúgvir fyri at geva eitt hóskandi grundarlag til samanberingar. Hjá bæði monnum og kvinnum liggja Føroyar væl niðanfyri hini norðurlondini. Eina tíð, fram móti miðskeiðis í 80'unum, nærkaðust vit hinum norðurlondunum, men síðani hevur gongdin í Føroyum mest sum javnað seg. Vit síggja tó, at talið á nýggjum tilburðum millum kvinnur hækkaði nógv frá 1992 til 1998, men hevur síðani lagt seg á eina støðuga legu, meðan talið hjá monnum hækkaði nógv frá 2003 til 2008. Í báðum førum síggja vit tó, at munurin millum Føroyar og hini norðurlondini er vaksin seinastu árin.